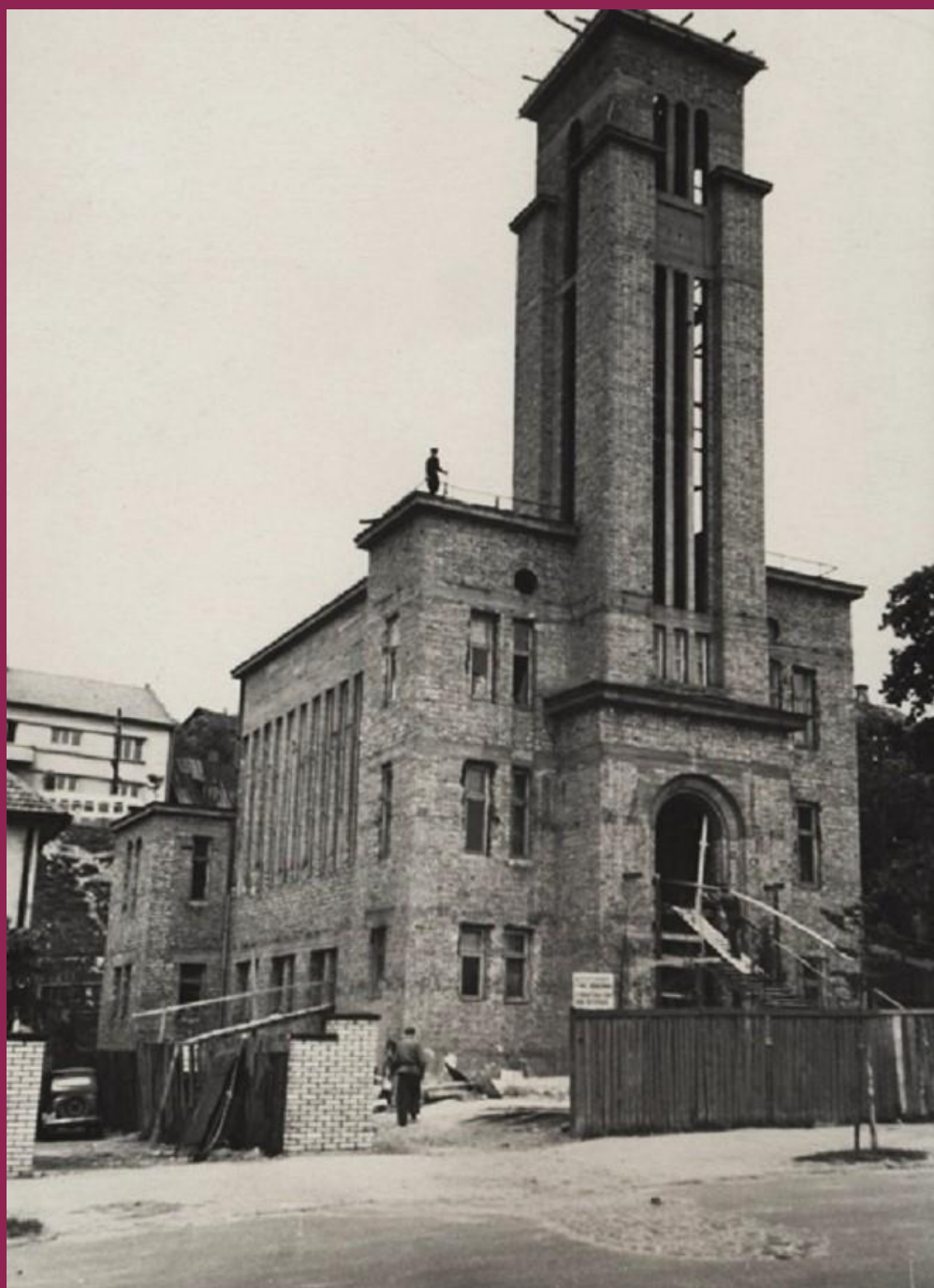

2025
2/22

Reformatų žinia

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ KONSISTORIJOS APŽVALGINIS LEIDINYS

**Kauno evangelikų reformatų bažnyčios
pastato baigiamieji statybos darbai.**

TURINYS

PAŠAUKIMAS IR PAŠAUKTIEJI	3
PO JO PRISIKĖLIMO	5
MES ESAME AKMENYS, O NE PLYTOS	5
PARAPIJŲ SESIJOS IR VIZITACIJOS	6
SUOMIJOS BAŽNYČIOS MINI NIKĖJOS SUSIRINKIMO 1700-ĄSIAS METINES	7
EUROPOS PROTESTANTŲ BAŽNYČIŲ BENDRIJA	8
REFORMACIJOS LIETUVOJE ISTORIJA ANGLŲ KALBA – NEEILINIS ĮVYKIS	9
KĖDAINIAI – XVII A. LIETUVIŠKOSIOS REFORMATŲ KULTŪROS CENTRAS	9
Tėvas ir sūnus kunigai Božimovskiai	10
Superintendentas kun. Jonas Božimovskis (vyresnysis)	10
Jonas Božimovskis (jaun.)	10
Samuelis Tamošauskas	11
Steponas Jaugelis Telega	11
KAUNO REFORMATŲ BAŽNYČIOS PASTATO REKONSTRUKCIJA	12
NEAPLEISK MANĘS	12
TRĖMIMO Į TADŽIKIJĄ 80 METŲ SUKAKTIES PAMINĖJIMAS	13
GEDIMINAS ALBERTAS ŠILEIKA	14
LIUDVIKO LAHAYNE LAIMĖJIMAS	15
GIESMIŲ GIESMELĖ – 2025	16
APIE SENĄSIAS REFORMACIJOS MUZIEJAUS BIBLIOTEKOS KNYGAS.....	16
DUBINGIŲ PILIES ATSTATYMAS	18
KONFIRMACIJA KAUNO PARAPIJOJE	18
GARBINGAS SVEČIAS IŠ EUROPOS EVANGELIKŲ ALJANSO	19

PAŠAUKIMAS IR PAŠAUKTIEJI

Kun. Petro Čepo ordinacija

Iz 54,13: Visi tavo sūnūs bus VIEŠPATIES mokomi; tavo vaikai mėgausis didžia gerove.

Rom 8,28-30: Be to, žinome, kad viskas išeina į gera mylintiems Dievą, būtent jo valia pašauktiesiems. O kuriuos jis iš anksto numatė, tuos iš anksto ir paskyrė tapti panašius į jo Sūnaus pavidalą, kad šis būtų pirmagimis tarp daugelio brolių.

Kuriuos jis iš anksto paskyrė, tuos ir pašaukė, kuriuos pašaukė, tuos ir nuteisino, kuriuos nuteisino, tuos ir išaukštino.

Jn 6,44-45: Niekas negali ateiti pas mane, jei mane pasiuntęs Tėvas jo nepatraukia; ir tą aš prikelsiu paskutiniąją dieną. Pranašų parašyta: Ir bus visi mokomi Dievo. Kas išgirdo iš Tėvo ir pasimokė, ateina pas mane. Amen.

Kviečiu apmastyti labai svarbų kvietimą, Viešpaties kvietimą, Jo pašaukimą, ypatingą ir veiksmingą pašaukimą, ir atsiliepimą į šį pašaukimą.

Vestminsterio išpažinimo X skyriuje kalbama apie Dievo paskirtuosius ir pašauktuosius, kaip ir III skyriuje – apie Tėvo išrinktuosius ir paskirtuosius. ***Laiško romiečiams 8 skyriaus 29-30 eil.: ...kuriuos jis iš anksto numatė, tuos iš anksto ir paskyrė <...> Kuriuos jis iš anksto paskyrė, tuos ir pašaukė, kuriuos pašaukė, tuos ir nuteisino, kuriuos nuteisino, tuos ir išaukštino.*** Dievo Žodis labai gražiai sudėsto Dievo darbų seką. O tekstas iš pranašo Izaijo knygos guodžia ir parodo nuostabų Dievo Malonės mastą: ***Visi tavo sūnūs bus VIEŠPATIES mokomi; tavo vaikai mėgausis didžia gerove.*** Tačiau šiuos žodžius reikia labai atidžiai skaityti ir dėtis į galvą. Izaijas kalba ne tik apie ištikimus Dievo tautos likučius, bet ir apie naujai pašauktą Dievo Bažnyčią, apie šių dienų pašauktuosius. Izaijas kalba apie mokymą savo pašauktųjų. Nors Dievas žmogui davė laisvą valią, tačiau ji apsiriboja paklusnumu Dievui arba maištu prieš Dievą. Ir čia Dievas yra nustatęs aiškią seką – *išankstinis paskyrimas, pašaukimas, nuteisinimas, išaukštinimas* – ir niekaip neleidžia šios sekos iškraipyti ar pakeisti. ***Visi tavo sūnūs***, arba Viešpaties pašauktieji, ***bus Viešpaties mokomi***. Viešpats tikrai savuosius pašauktuosius moko. Labai įvairiais būdais, bet visada savo teisingu Žodžiu. Moko pamaldose ir Biblijos ar katekizmo studijose, tikybės pamokose ar pamokėlėse, asmeniniame Biblijos skaityme ir nagrinėjime, per nuoširdžiai tikinčius bažnyčios žmones, tėvus, vaikus ar draugus, mokytojus ar savanorius. Dievas mus moko, tik ar mes priimame šį mokymą, ar paklustame Dievo nustatytai sekai? Gal dėl asmeninio patogumo reiktų kokį punktą šioje sekoje išmesti? Apsieiti be išrinkimo ar be pašaukimo ir mokymo?

Deja, tikrai ne! Nutrūktų grandinė ir tikslas nebūtų pasiektas, finišo juosta nebūtų perkirsta ir Karalystės vartai uždaryti.

Ar mes galime sumaišyti Dievo planą ir šią seką? Aišku ne. Ne mūsų galioms. Bet save pasmerkti neteisingu laisvu savo pasirinkimu – taip. Galime atsisakyti Viešpaties mokymo ir atsisakyti Jo didžios malonės, juk girdėjome pranašo Izaijo žodžius tiems, kurie yra Dievo sūnūs, išrinktieji ir pašauktieji: ***<...> bus VIEŠPATIES mokomi; tavo vaikai mėgausis didžia gerove.*** Bet iki didžios gerovės dar visko bus! Paskyrimas ir pašaukimas negarantuoja gero gyvenimo ar gerovės kelyje iki nuteisinimo ir išaukštinimo. Tą patvirtina Paulius *Laiške romiečiams* /Rom 8,28/: ***<...> viskas išeina į gera mylintiems Dievą, būtent jo valia pašauktiesiems.***

Ir vėl ši eilutė pasako labai daug. Ši eilutė viso iki šios eilutės esančio 8-jo skyriaus santrauka ir veda į viso šio skyriaus kulminaciją 37-39 eil.: ***Tačiau visa mes lengvai nugalime per tą, kuris mus pamilo. Aš juk esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje.***

Ar tikrai **viskas** išeina į gera? Šį klausimą tikriausiai norėtų užduoti dauguma Dievo Žodžio ir *Laiško romiečiams* 8-jo skyriaus skaitytojų. Atsakymas visgi būtų tas, kuris parašytas Biblijoje, kurį atsakė Paulius – Dievo įkvėptas Biblijos rašytojas – **viskas!** Tikrai viskas! Bet ne visiems. Tik Dievą mylintiems. Ir net ne visiems Dievą mylintiems. Tik Dievą mylintiems **ir Jo valia** pašauktiems. Štai dar vienas kriterijus. Pašauktiesiems ne bet kaip, ir ne bet ko. Ne tėvų, senelių, kunigų, mokytojų, bet Dievo. Pašaukimas tik iš Dievo, kaip ir Tikėjimas tik Viešpaties duodamas. Arba neduodamas. Žmogus pašaukiamas arba ne. Žmogus priima pašaukimo sunkumus, išbandymus, nepatogumus arba jų vengia ir ieško geresnio, patogesnio ir nebūtinai sąžiningo ir teisingo gyvenimo.

Taigi, **viskas išeina į gera**. Ir ne mažiau. Į gera išeina ir džiaugsmas, ir liūdesys, turtas ir skurdas, net kančia ar pikti sumanymai gali būti paversta į gera. Viešpats tai gali ir daro. Vėl galime prisiminti garsiąją Juozapo istoriją, kai brolių parduotas į vergiją Juozapas tampa vienu svarbiausiu Egipto žmogumi. *Pradžios knygos* 50 skyrius 20 eil.: <...> **nors jūs ir sumanėte man pikta, Dievas pakeitė tai į gera** <...>.

Ir visų svarbiausia, kad tai vyksta Dievo valia, t. y. Dievo nutarimu, būtent Dievo nutarimu – suvereniu ir niekieno neįtakotu.

Šis, sakyčiau trumpas *Laiško romiečiams* 8 skyriaus 29-30 eil. skaitinys – tik dvi Rašto eilutės – visgi apima neaprėpiamą laikotarpį. Nuo laiko, vykusio dar iki bet kokio žemiško materialaus sukūrimo, t. y. **iš anksto numatė**. *Laiško efeziečiams* 1-o skyriaus, 4 eil.: **mus išsirinkdamas jame prieš pasaulio sutvėrimą** <...>, paskui irgi **iš anksto paskyrė** – /Ef 1,5/: **jis iš anksto paskyrė mus per Jėzų Kristų tapti jam įsūniais**, tuomet keliaujame į Jėzaus, Bažnyčios įkūrimo, apaštalų ir šiuos laikus – **tuos ir pašaukė**, keliamės į Teismo dieną – **tuos ir nuteisino** ir toliau laiko skale keliaujame į Amžinybę – **išaukštino**. Tai dar vadinama *Išgelbėjimo grandine*.

Šiandien mes kalbame apie pašaukimą ir apie pašauktuosius. Kokia didelė paguoda suprasti, tikėti ir žinoti, kad esi pašauktųjų sąrašė. Iš kur tą gali žinoti?

Nagrinėjamas Evangelijos skaitinys /Jn 6,44/ mums sako: **Niekas negali ateiti pas mane, jei mane pasiuntęs Tėvas jo nepatraukia; ir tą aš prikelsiu paskutiniąją dieną.**

Ir 45 eil. primena pranašą Izaiją: **Pranašų parašyta: Ir bus visi mokomi Dievo. Kas išgirdo iš Tėvo ir pasimokė, ateina pas mane**. Vėl mes raginami priimti Dievo mokymą, kad turėtume tikėjimą ir žinojimą. /Rom 10,17/: **Taigi tikėjimas – iš klausymo, klausymas – kai skelbiamas Kristaus žodis**. Viešpats mums liepia, mus verčia, įsako priimti Jo Žodį – klausyti, skaityti, vartoti ir gyventi juo.

Apie pašauktuosius labai aiškiai sako Vestminsterio tikėjimo išpažinimo X sk. 1 d.: *Visus, kuriuos Dievas iš anksto paskyrė gyvenimui, ir tik juos, Jis numatyti metu ir pašaukia savo žodžiu bei Dvasia iš prigimtinės nuodėmės bei mirties būsenos malonei ir išgelbėjimui per Jėzų Kristų. Jis apšviečia jų protus dvasine išgelbėjimo šviesa, kad jie suprastų tai, kas yra Dievo. Jis išima jų akmeninę širdį ir duoda jiems kūno širdį, atnaujina jų valią ir savo galybe palenkia į gerą. Jis patraukia juos prie Kristaus, tačiau tokiu būdu, kad jie ateina pas Jį visiškai laisvi, savo valia, Dievui maloningai sužadinus jų norą.*

Kitoje mūsų tikėjimo knygoje – Heidelbergo katekizme – mokoma, apie šventąją visuotinę Bažnyčią, t. y. išrinktųjų ir pašauktųjų Dievo surinkimą:

Ats.: **Tikiu, kad Dievo Sūnus iš visų žmonių nuo pasaulio pradžios iki pabaigos Žodžiu ir Dvasia tikro tikėjimo vienybėje renka, saugo ir išlaiko vieną amžinąjam gyvenimui išrinktą Bažnyčią, ir kad aš esu gyvas jos narys ir amžinai toks liksiu.**

Mielieji, į tikrąją Bažnyčią, į Kristaus surinkimą, išrenka ir pašaukia tik pats Viešpats. Tik Jis ir išlaiko, tik Jis duoda tikėjimą ir tik Jis mus atveda į savo Karalystę. Šis pašaukimas – ypatinga Dievo dovana. Ji dar ypatingesnė, nes ją Viešpats duoda visiškai nepriklausomai nuo nieko, tik tai, ką pats numatė.

O pats žmogus tik gali priimti šį pašaukimą ir tik tuomet, kai Šv. Dvasia atgaivina ir atnaujina. Tik tada žmogus tampa pajėgus atsiliepti į savo pašaukimą ir priimti juo teikiamą malonę. (VTI X sk.2 d.)

Ką mes dar galime padaryti dėl savo pašaukimo – jį priimti ir dėkoti Dievui. Koks tai dėkojimas turėtų būti? Kasdienis Evangelijos skelbimas ir Kristaus liudijimas savo krikščionišku gyvenimu. Dėkojimas, **juk gyvybę teikiančios Dvasios Įstatymas Kristuje Jėzuje išvadavo tave iš nuodėmės ir mirties įstatymo** (Rom 8,2). AMEN

kun. Raimondas Stankevičius

PO JO PRISIKĖLIMO

Skaitydami Naujojo Testamento tekstus ir jais remdamiesi, galime daryti prielaidas apie Evangelijose minimų asmenų mintis bei išgyvenimus. Pažvelkime į vieną ryškiausiai Naujajame Testamente pristatytų žmonių – Simoną, Jonos sūnų, vadinamą Petru.

Manau, nedaug suklystume laikydami jį visų krikščionių simboliu. Viešpats Jėzus jam pasakė: *Palaimintas tu, Simonai, Jonos sūnau, nes ne kūnas ir kraujas tau tai apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje. Ir Aš tau sakau: tu esi Petras, ir ant šios uolos Aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Tau duosiu Danguos karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus suriša ir danguje, ir ką tu atirši žemėje, bus atiršta ir danguje* (Evangelijos pagal Matą 16 skyriaus 17–19 eilutės).

Petras buvo su Viešpačiu ant atsimainymo kalno, Sekminių dieną po Kristaus prisikėlimo pasakė pirmąjį pamokslą. Kai Evangelijose ir Apaštalų darbuose pateikiami Kristaus apaštalų vardai, Petras visuomet minimas pirmas, bet ir Petro klaidos rodomos ryškiausiai. Pirmasis apaštalas ėmė aiškinti Jėzui, kad šis neturi mirti ant kryžiaus, ir Viešpats jį labai griežtai sudraudė: *Eik šalin, šėtone! Tu man papiktinimas, nes mąstai ne Dievo, bet žmonių mintimis* (ten pat, 23 eilutė).

Turbūt ypač simboliška tai, kad tą naktį, kai Jėzus buvo suimtas, Petras tris kartus Jo išsižadėjo, taip parodydamas visų mūsų silpnumą ir nuolatinį Dievo malonės poreikį. Galime tik spėti, kokios tamsios mintys užguldavo apaštalą po Viešpaties prisikėlimo. Evangelijoje pagal Joną skaitome, kad Jėzus, trečią dieną prisikėlęs iš numirusių, pasirodė apaštalams ir tarė: *Ramybė jums! Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir Aš jus siunčiu* (Evangelijos pagal Joną 20 skyriaus 21 eilutė). Tačiau Petras su kitais Jėzaus mokiniais parėjo iš Jeruzalės į Galilėją ir grįžo prie žvejybos. Iš to, kaip Jonas mums pasakoja apie Jėzaus pasirodymą prie ežero po nesėkmingos naktinės žūklės ir Jo pokalbį su Petru, galime numanyti, kad apaštalą vis dar slėgė gniuždančios mintys, kad yra visiškai netinkamas.

Viešpats pakėlė savo tarną ir draugą iš suklupimo nevilties, tris kartus jo paklausdamas: *Ar myli mane?* Ir Petru aiškiai suvokus, jog jis iš tiesų myli savo Viešpatį, Jėzus triskart jam pakartojo: *Ganyk mano avis.*

Gabrielius Lukošius
Iš www.evangelija.lt

MES ESAME AKMENYS, O NE PLYTOS

Kai ateiname pas Kristų, mes netampame vienodomis kopijomis vienas kito. Tie, kurie mėgsta viską tvarkingai organizuoti, galbūt norėtų, kad mes būtume kaip plytos – vienodo dydžio, lengvai sustatomos į eilę. Tačiau Biblija sako, kad mes esame akmenys.

Apaštalas Paulius savo *Laiške korintiečiams* mus apibūdina kaip kūną, sudarytą iš skirtingų dalių. Kiekvienas esame unikalios formos ir paskirties.

Bendruomenėje mes susiduriame su iššūkiais. Kartą skaičiau knygą pavadinimu: *Visi atrodo*

normalūs... kol geriau jų nepažįsti! Tai viena iš priežasčių, kodėl mažose bažnyčiose kyla tiek

daug iššūkių – žmonės vienas kitą gerai pažįsta ir ne visada lengva sutarti.

Biblija sako, kad mes esame akmenys, ne plytos. Plytos yra vienodos ir lengvai sujungiamos. Bet akmenys būna visokių formų ir dydžių – juos reikia tinkamai sudėti, kad jie laikytųsi.

Vienybė nėra lengva! Tačiau tai yra mūsų liudijimas pasauliui.

Jėzus sakė: *Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei mylėsite vieni kitus.*

Mūsų skirtumai turėtų būti palaiminimas, o ne prakeiksmas.

Iš Alano Donaldsono, Europos Baptistų Federacijos generalinio sekretoriaus, pamokslo

www.baptist.lt

PARAPIJŲ SESIJOS IR VIZITACIJOS

Panevėžio sinodalai

Pirmoji 2024 metų vizitacija, prieš vykstant į 376-ąjį eilinį Sinodą Biržuose, buvo **Panevėžio parapijoje vasario 23 d.**, po pamaldų. Kartu vyko ir parapijos ataskaitinė sesija.

Apie dvasinę tarnystę parapijoje pakalbėjau kaip šios – Panevėžio parapijos – administratorius, o 2024 metų parapijos veiklos ataskaitą pristatė seniūnų Valdybos pirmininkas Petras Puodžiūnas.

Po 2024 m. parapijos veiklos bei finansinės ataskaitų pristatymo ir patvirtinimo, buvo renkami delegatai į 376-ąjį 2025 metų rinkiminį Sinodą Biržuose, įvyksiantį birželio 14-15 dienomis, taip pat parapijiečiai supažindinti su parapijos 2025 m. veiklos planu. Išrinkus ir patvirtinus sesijos pirmininką (P. R. Puodžiūnas), sekretorių (I. Skiauterytė) ir balsų skaičiavimo komisiją (L. Juodgudytė – pirmininkė, A. Mikulėnienė ir I. Atkočiūnienė – nariai), bei išklašius ataskaitas, buvo balsuojama už anksčiau parapijos Valdybos posėdyje pasiūlytas kandidatūras į Sinodo delegatus: D. Skiauteris, L. Juodgudytė, I. Skiauterytė, M. Yčas. Sesijos metu papildomai buvo pasiūlyta A. Mikulėnienės kandidatūra.

Balsų skaičiavimo komisijai išdalinus, surinkus ir suskaičiavus biuletenius, pagal balsų skaičiavimo rezultatus delegatais į 376-ąjį Sinodą išrinkti L. Juodgudytė ir D. Skiauteris, kandidatais – A. Mikulėnienė ir M. Yčas.

Kauno parapijos kovo 2 dienos sesija, po Viešpaties sekmadienio pamaldų, dalyvaujant gen. superintendentui, išklaušė ir patvirtino pirmininkės Eglės Grucytės, administratoriaus katecheto Dainiaus Jaudegio ir finansininko Tautrimo Januševičiaus pranešimus ir ataskaitas. Sesijoje išrinkti parapijai atstovausiantys delegatai į Sinodą: Eglė Grucytė ir Žydrūnas Pavinkšnis. Jei kuris iš jų ar abu negalės dalyvauti, juos pakeis kandidatai į delegatus – Šarūnas Šulskis ir/arba Rita Jaudegienė.

Sesijoje daugiausia dėmesio skirta bažnyčios remonto ir su tuo susijusiems finansiniams reikalams.

Vienbalsiai pritarta rekomenduoti Dainių Jaudegį ordinacijai dėl kunigo tarnystės.

Kėdainių parapijoje lankausi kartą per mėnesį. 2025 m. vasario 16 d., po Viešpaties sekmadienio pamaldų, pasiliko aptarti reikalų Seniūnų valdyba. Posėdis buvo šaukiamas įprastai, kaip kasmet, artėjant eiliniam Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo 376-ajam suvažiavimui.

Kėdainių parapijos valdyba, vadovaudamasi Bažnyčios tvarka, nustatė parapijos sesijos datą – kovo 16 d., po Viešpaties sekmadienio pamaldų. Valdyba pasiūlė kandidatūras, kurios buvo svarstomos parapijos sesijoje, patvirtino sesijos dienotvarkę.

Kėdainių parapijos Valdyba

Kovo 16 d. po pamaldų pasilikę parapijiečiai išklaušė pirmininko Ramūno Šeliako parapijos veiklos ataskaitą, kurią papildžiau kaip šios parapijos administratorius, bei pakomentavau buhalterės Redos Trečiokaitės paruoštą finansinę ataskaitą. Po to vyko Kėdainių parapijos delegato rinkimai į 2025 m. birželio 14-15 d. vyksiantį eilinį-rinkiminį Sinodo suvažiavimą Biržuose. Delegate išrinkta valdybos pasiūlyta parapijos vargonininkė Sigita Aukštiejūtė-Morkūnienė.

Kadangi šiais metais bus renkama nauja Konsistorija 2025-2028 metų kadencijai, kandidatu į Konsistorijos narius Kėdainių parapija nutarė siūlyti valdybos pirmininką Ramūną Šeliaką, o kandidatu į Sinodo Revizijos komisiją siūlyti Darių Mikalajūną. Buvo diskutuota dėl Arnetų namo ruošiamos nuomos sutarties sąlygų su Kėdainių raj. savivaldybe, dėl įnašų į Sinodo kasą bei dvasininkų išlaikymo.

Vilniaus parapijos 2025 m. kovo 30 d. sesijoje išrinktos šios delegatės atstovauti parapijai 376-ojo Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimo 2025/2026 metų kadencijai: Rūta Vaitiekūnienė, Džiuljeta Stankevičienė ir Austė Nakienė. Kandidatėmis į Sinodo delegates išrinktos: Aušrinė Čizikienė ir Andrė Bizukoitė.

Biržų parapijos sesija – atvira Valdybos ir seniūnų sueiga – vyko **balandžio 6 dieną**, po pamaldų, kurioje ir aš dalyvavau bei vizitavau parapiją. Sesijos metu kalbėjo pranešėjai: Valdybos pirmininkas Vilius Čiapas, finansininkė Rita Marinskienė, klebonas kun. Rimas Mikalauskas bei gen. superintendentas kun. R. Stankevičius. Sesijoje buvo išrinkti vienerių metų kadencijai į 376-ąją eilinį-rinkiminį Sinodo suvažiavimą nuo Biržų parapijos šie delegatai: Vilius Čiapas, Jūratė Duderienė, Rita Marinskienė, Reda Trečiokaitė, Vida Butkienė bei kandidatai -- Gerda Kaminskienė ir Vida Tatorienė.

Į Konsistoriją 2025-2028 metų kadencijai nuo Biržų evangelikų reformatų parapijos pasiūlyti kandidatai Inga Jasėnienė ir Darius Balinskas.

Sesijoje buvo aptarta Biržų parapijos veikla 2024 metais.

Vizituodamas parapiją ir dalyvaudamas Sesijoje, paminėjau, kad Vilniuje parapijos sesijoje dalyvavo 28 parapijiečiai, o Biržuose tik 21-as, nors parapija yra kur kas skaitlingesnė, tiksliau, išlikusi skaitlingiausia Lietuvoje. Dėl finansų pastebėjau, kad daug administracinių išlaidų, o mažai skiriama dvasininkų išlaikymui.

Nem. Radviliškio reformatų bažnyčioje balandžio 6 d., sekmadienį, po pamaldų vyko parapijos sesija. Veiklos ataskaitą pateikė valdybos pirmininkė Daiva Janonienė, finansinę ataskaitą – Emilija Šarvienė. Parapijos delegate 2025 m. birželio mėn. 14-15 d. eiliniame Sinode Biržuose patvirtinta Jonė Baliūnienė, delegate-kandidate – Daiva Janonienė.

Biržuose patvirtinta Jonė Baliūnienė, delegate-kandidate – Daiva Janonienė.

Papilio parapijos sesijoje, įvykusioje balandžio 13 d., į Sinodo suvažiavimą išrinkta delegatė Jūratė Čepukienė, kandidate – Rima Kulbytė.

Švobiškio parapija gegužės 4 d. Sesijoje delegatu išrinko Algirdą Rapkevičių, kandidatu – Laimoną Janonį.

Šiaulių parapiją šiemet atstovaus Regina Aukščionienė, kandidatu išrinktas Romualdas Prascevičius.

Varšuvos parapija pateikė informaciją, kad veiklos nebevykdys, nes nebeturi tarnaujančio dvasininko, parapijoje liko tik viena reformatų šeima.

Kun. Raimondas Stankevičius

SUOMIJOS BAŽNYČIOS MINI NIKĖJOS SUSIRINKIMO* 1700-ĄSIAS METINES

Iznikas, buvusi Nikėja

Nikėjos susirinkimo 1700-ųjų metinių minėjimui Suomijos liuteronų Bažnyčios taryba išleido knygą *Nicaea 325. The Legacy of the Undivided Church in the Twenty-First Century (Nikėja 325. Nedalomos bažnyčios palikimas dvidešimt pirmame amžiuje)*, kurią parašė Tomi's Karttunen'as, Suomijos Liuteronų Bažnyčios Tarybos vykdomasis sekretorius ekumeninių santykių ir teologijos klausimais.

Nikėjos susirinkimas įėjo į istoriją, nes jam pavyko krikščionių tikėjimą Triasmeniu Dievu ir Jėzaus Kristaus įsikūnijimo stebuklą sujungti į bendrą tikėjimą, – sakė Karttunen'as. 381-ųjų metų Nikėjos tikėjimo išpažinimas vis dar naudojamas krikščionių bažnyčiose visame pasaulyje, skaitomas ar giedamas per pamaldas, pvz.: per krikštynas.

Be to, tai yra vienintelis Tikėjimo išpažinimas, naudojamas tiek Vakarų, tiek Rytų Bažnyčiose. Tai jau būtų išankstinis pagrindas bendram Bažnyčios sutarimui, – pridūrė Karttunen'as. Suomijos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupų konferencija paskelbė rekomendaciją dėl Nikėjos tikėjimo išpažinimo naudojimo jubiliejiniais metais. Jų svetainėje yra informacija apie šio Tikėjimo išpažinimo naudojimą ekumeniniame kontekste. Vėliau Evangelikų liuteronų Bažnyčios Vyskupų konferencija savo svetainėje skelbs įvairią medžiagą, skirtą parapijų naudojimui. Nikėjos jubiliejaus proga visoje Suomijoje bus organizuojami įvairūs renginiai: seminarai, ekumeninės pamaldos, Suomijos ekumeninės tarybos meno konkursas jaunimui ir suaugusiems, leidžiami leidiniai. Pagrindinis jubiliejinių metų renginys Suomijoje bus Nikėjos 1700 metų jubiliejinis seminaras gegužės 9 dieną Turku mieste. Seminarą organizuoja Evangelikų liuteronų Bažnyčios taryba, Åbo Akademi universitetas, Turku universitetas ir Suomijos ekumeninė taryba.

Iš <https://www.oikoumene.org>

*Nikėjos I susirinkimas

Pirmasis visuotinis Bažnyčios susirinkimas, vykęs 325 metais Nikėjoje. Tikslas – išnagrinėti Aleksandrijos kunigo Arijaus skleidžiamą mokslą.

Sušaukė imperatorius Konstantinas I. Susirinkime dalyvavo apie 300 vyskupų, imperatoriaus įsakymu – ir kunigas Arijus. Nikėjos I susirinkimas pasmerkė Arijų ir atmetė jo doktriną; patvirtino Tikėjimo išpažinimą (*Credo*), kuriame buvo įrašytos formuluotės: *gimęs, bet nesukurtas ir tikras Dievas iš tikro Dievo*, bet nesutarė dėl teiginio *esantis vienos prigimties su Tėvu*, todėl iki galo ginčo neišsprendė. Nikėjos I susirinkimas nustatė bendrą Velykų šventimo datą (pirmąjį sekmadienį po pavasario lygiadienio ir būtinai – ne kartu su žydais), paskelbė 20 visai Bažnyčiai privalomų kanonų. Nikėjos I susirinkimo nutarimus pripažįsta Katalikų, Stačiatikių ir daugelis protestantų Bažnyčių. /VLE/

InfoRef_LT

EUROPOS PROTESTANTŲ BAŽNYČIŲ BENDRIJA

2024 metų LERB Sinode Biržuose buvo priimtas Kanonas X-2024 *Dėl Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios narystės tarptautinėse organizacijose*, kuriuo nutraukiama narystė WCRC (World Communion of Reformed Churches) – Pasaulinėje Reformuotų Bažnyčių Bendrijoje, bet pasiliekiama kitose dvejose tarptautinėse suverenių protestantiškų Bažnyčių organizacijose: Europos protestantiškų Bažnyčių bendrijoje (CPCE, *Communion of Protestant Churches in Europe*) ir Pasaulio reformatų bendrijoje (WRF, *World Reformed Fellowship*).

Europos protestantų Bažnyčių bendrija (*Communion of protestant churches in Europe, CPCE*) iki 2003 m. vadinosi **Leuenbergo Bažnyčių bendrija**. Tai protestantų Bažnyčių bendrija, kurią 1973 m. įkūrė 112-a Bažnyčių, pripažįstančių *Bendrą Bažnyčios bendrystės deklaraciją (Konkordiją)*. Liuteronų, reformatų ir iš jų kilusios suvienytos bažnyčios bei joms giminingos priešreformacinės Valdensiečių bei Bohemijos brolių Bažnyčios, remiantis jų teologiniais disputais, patvirtino bendrą Evangelijos supratimą, tiek, kiek tai yra reikalinga jų bažnytinės bendrystės pagrindimui.

Bažnyčios gali būti skirtingos, bet, jei jos remiasi Evangelija kaip savo bendru pagrindu, jos gali sutarti. Tai skamba paprastai, bet turi toli siekiančių pasekmių: nuo tada liuteronų dvasininkas gali pamokslauti iš reformatų sakyklos arba prancūzų dvasininkas vadovauti kongregacijai Vokietijoje.

Konkordijoje išskirti 4 pagrindiniai punktai, dėl kurių sutarta:

1. Išteisavimo žinia, kaip žinia apie laisvą Dievo malonę
2. Skelbimas, krikštas ir Viešpaties Vakariene
3. Sutarimas, žvelgiant į mokymo pasmerkimus Reformacijos laikotarpiu
4. Pareiškimas dėl Bažnytinės bendrystės įgyvendinimo. (*Šiame punkte įrašyta, kad jos teikia viena kitai sakyklos ir Viešpaties Vakarienės bendrystę. Tai apima ir abipusį ordinacijų pripažinimą bei intercelebracijos (tarpusavio šventinimų) galimumą.*)

Dėl kelių šalių susijungimų, iširimo (VDR Evangelinių, Reformatų kongregacijų federacija) ir teritorinio padalijimo (Jugoslavijos reformatų krikščionių bažnyčia) bei buvusių penkių Skandinavijos liuteronų Bažnyčių, kurios nuo 1973 m. dalyvauja Leuenbergo Bažnyčios bendrijoje, dabar yra trys Bažnyčios (Danijos, Norvegijos ir Islandijos). Šiuo metu yra 96 Bažnyčios narės (tarp jų – ir Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčia), kurios yra pasirašę Leuenbergo sutarimą.

Bažnyčios yra iš daugiau nei trisdešimties Europos ir Pietų Amerikos šalių. Iš viso CPCE atstovauja apie 50 milijonų protestantų.

CPCE turi aiškią struktūrą. Maždaug kas šešerius metus Generalinė asamblėja nusprendžia dėl pagrindinių savo darbo kryptių. Tarp Generalinių asamblėjų darbui vadovauja 13-os narių taryba, išrinkta iš įvairių šalių įvairių konfesijų žmonių. Tarybai vadovauja 3-ų narių prezidiumas, šiuo metu jį sudaro: Rita Famos (reformatė), Georgas Plasger'is (reformatas) ir Markas Tiitus (liuteronas), jų biuras įsikūręs Vienoje.

Kad bažnytinė bendrystė būtų įmanoma, būtina išnagrinėti teologinius bažnytinės bendrystės pagrindus. Tarptautinio masto doktrininio dialogo grupės rūpinasi mokymo skirtumais ir pagrindinėmis dabarties Bažnyčios problemomis. CPCE turi dvi ekspertines institucijas, sudarytas iš etikos ir ekumenijos specialistų, kuriose diskutuojama apie svarbius bažnytinius ir politinius įvykius ir po to įgalina perkelti bažnyčių poziciją į politikos ir pilietinės visuomenės kanalus.

Bažnyčios bendrystė vyksta protestantų konfesijos žmonių iš skirtingų kultūrinių ir bažnytinių aplinkų susitikimuose. CPCE konsultacijose ir konferencijose yra pasiūlomas pagrindas tokiems susitikimams vykti.

Iš <https://www.leuenberg.eu>

REFORMACIJOS LIETUVOJE ISTORIJA ANGLŲ KALBA – NEEILINIS ĮVYKIS

Pokalbis su prof. dr. D. Pociūte-Abukevičiene

Prestižinė tarptautinė mokslo leidykla Brill (įsteigta 1683 m. Nyderlanduose, Leiden mieste) 2025 m. išleido Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto dėstytojos prof. dr. Dainoros Pociūtės-Abukevičienės monografiją *The Reformation in Lithuania. Origins and Developments up to 1570*. Tai pirmoji anglakalbiams skaitytojams skirta Reformacijos Lietuvoje istorija.

Autorė pašaukimą istoriniams religinės minties, kultūros tyrimams atrado dar studijų metais. Reformacijos dvasia maištingesnė, joje daugiau netikėtumų, posūkių, dramų, tad visa tai man galiausiai įdomu, – sakė interviu *bernardinai.lt* D. Pociūtė.

Lietuvos Reformacija Vakaruose vertinama kaip Reformacijos Lenkijoje sudėtinė dalis. Pavyzdys galėtų būti vienas naujausių tokių darbų anglų kalba – Kazimierzo Bemo studija *Calvinism in the Polish Commonwealth 1548–1648*, publikuota 2020 m. toje pačioje Brill leidykloje.

Naujoji knyga yra ne tik pirma parašyta lietuvių, bet ir apskritai pirmoji Vakarų Europoje anglų kalba publikuota monografija, skirta Lietuvos Reformacijai, tiksliau, ankstyvajam jos laikotarpiui. Jungtinėse Amerikos Valstijose 1988 m. buvo publikuota Antano Musteikio Kolumbijos universitete ginta daktaro disertacija Lietuvos Reformacijos tema anglų kalba.

Autorė savo tyrimuose įvertina Lietuvos ir Lenkijos evangelikų sąsajas, ryšius ir bando parodyti, kad Lietuvos Reformacija turi savo istoriją. Prof. dr. D. Pociūtė, skirdama daug dėmesio ankstyvajam Reformacijos Lietuvoje etapui, įrodo, kad Lietuvos Reformacijos ištakos yra autonomiškos, susijusios su lietuvių studijomis Vokietijos ir Italijos universitetuose, italų emigrantų veikla Lietuvoje, vietos aristokratijos posūkiu į protestantizmą. Ankstyvasis Lietuvos Reformacijos etapas yra savarankiškas, itin sparčiai besivystęs ir radikalius pokyčius visuomenėje paskatinęs periodas.

Jo cenzūra prasidėjo su Mikalojaus Radvilos Juodojo mirtimi 1565-aisiais, Liublino unija 1569-aisiais ir galiausiai 1570-ųjų Sandomiro susitarimu, kai Lietuvos evangelikai prisijungė prie Mažosios Lenkijos parengto Sandomiro tikėjimo išpažinimo, paruošto Antrosios šveicarų konfesijos pagrindu.

Reformacija Lietuvoje turėjo nemažai specifinių elementų, pradedant tuo, kad ji gimė šalyje, kurioje faktiškai nebuvo ne tik lietuvių raštijos, bet ir teologinės minties tradicijos. Tik su Reformacija Lietuvoje gimė spauda, knyga tapo ideologinės kovos priemone. **Radvila Juodasis buvo pirmasis diduomenės atstovas, leidęs į didžiausią savo gyvenimo intrigą – religines reformas.**

Iš www.bernardinai.lt

KĖDAINIAI – XVII A. LIETUVIŠKOSIOS REFORMATŲ KULTŪROS CENTRAS

Balandžio 11 d. Kėdainių Daugiakultūriniame centre vyko renginys, skirtas 2025 m. lietuvių kalbos dienoms *Kėdainiai – XVII amžiaus lietuviškosios reformatų kultūros centras*.

Prof. dr. Dainora Pociūtė (VU) skaitė paskaitą *Evangelikų reformatų liturgijos tendencijos XVII amžiuje ir lietuviškasis Kėdainių konvoliutas*.

Dr. Mindaugas Šinkūnas (Lietuvių kalbos institutas) – *XVII Kėdainiai – evangelikų reformatų lietuviškos knygos centras*, pasakojo apie ev. reformatų kunigus – lietuviškos raštijos veikėjus: Joną Božimovskį vyresn., Joną Božimovskį jaun., Samuelį Tamoševskį bei burmistrą Steponą Jaugelį-Telegą.

Dr. Mindaugas Šinkūnas

Šiuo renginiu norėta dar kartą prisiminti senąsias reformatų asmenybes, nusipelnusias kalbai, raštijai, kultūrai. Ypatingai tuos, kurių gimimo sukaktis turėtų šiemet minėti. Tai būtų Jonas Božimovskis vyresn. (1610-1673), evangelikų reformatų kunigas, Lietuvos raštijos veikėjas – 415-osios gimimo metinės, Jonas Božimovskis jaun. (1645-1687) – 380-osios gimimo metinės, Steponas Jaugelis-Telega (1600-1668), Kėdainių burmistras, raštijos veikėjas – 425-osios gimimo metinės, Samuelis Tamoševskis (Tamošauskas, 1605-1650), evangelikų teologas, kunigas, raštijos veikėjas – 420-osios gimimo metinės.

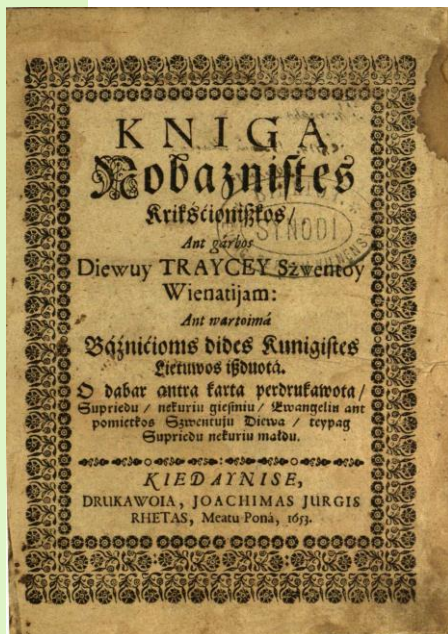
Renginį organizavo Kėdainių krašto muziejus ir Kėdainių rajono savivaldybės kalbos tvarkytoja Rūta Švedienė.

Foto: *A. Risakovienės*

Tėvas ir sūnus kunigai Božimovskiai

Božimovskiai, turėję *Belinos* herbą, žinomi Mazovijoje jau nuo karaliaus Jogailos laikų.

Pavardė kildinama iš Božimovcų kaimo pavadinimo. XVI a. Božimovskiai minimi Vilniuje. XVII a. kovų su švedais metu Uždaugavyje, kunigai-kščio Kristupo Radvilos daliniuose rotmistru buvo Danielius Božimovskis. 1845 metais Gardino gubernijoje bajorystę įrodinėjo Silvestras Božimovskis, Fabijono sūnus.

Superintendentas kun. Jonas Božimovskis (vyresnysis)

Lietuvos evangelikų reformatų kunigas, lietuvių raštijos darbuotojas. Reformacijos Lietuvoje ir lietuvių raštijos veikėjas. Evangelikų reformatų kunigas, religinių raštų rengėjas, vertėjas.

Jonas Božimovskis (vyresn.) gimė 1610 m. spalio 11 d. Kėdainiuose, Adomo Božimovskio ir Kotrynos Dijakevičiūtės Božimovskienės šeimoje. Iš pradžių mokėsi Kėdainiuose, 1626-1628 m. Slucke, o vėliau – Šiluvos evangelikų alumnate. 1631 m. vasarą jis buvo paskirtas Kėdainių katechetu. Po metų, Kėdainių sinodo nutarimu, J. Božimovskis buvo išsiųstas studijuoti į Olandiją: 1632 m. įstojo studijuoti į Utrechto universitetą, 1636 m. studijavo Leidene, 1637 m. – Franekeryje.

1638 metais Jonas Božimovskis sugrįžo į Kėdainius, 1639 m. buvo ordinuotas kunigu ir paskirtas klebonu į Naujamiestį, su įpareigojimu aptarnauti Beinoravos reformatus. 1645 m. jis dalyvavo Torūnės kolokviume. 1652 metais J. Božimovskis išrinktas Žemaičių konsensoriu ir kunigavo Naujamiestyje. O 1653 m. – jau Žemaičių senjoru (superintendentu) ir išsikėlė į Kėdainius. Pastarąsias pareigas jis ėjo iki mirties. Be to, 1663-1670 m. jam teko būti ir Vilniaus senjoru.

Jonas Božimovskis mirė 1673 m. sausio 8 d., Kėdainiuose.

Gyvendamas Kėdainiuose, J. Božimovskis nemažai laiko skyrė literatūriniam ir leidybiniam darbui. Kartu su Samueliu Minvydu parengė pasaulietinį leidinį – knygą apie Kėdainius *Punkta Miasta Kiejdanskiemu*.

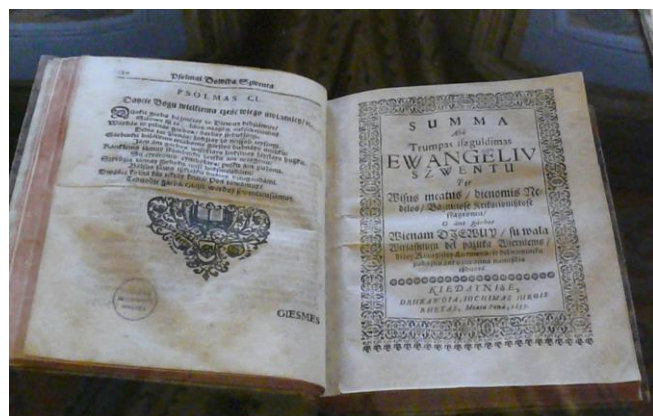
Bet didžiausias jo nuopelnas – reformatų pamaldoms būtinų knygų lietuvių kalba parengimas.

J. Božimovskis, kartu su S. Minvydu, S. Tamošausku, S. Jaugeliu-Telega, sudarė ir 1653 metais Kėdainiuose lietuvių kalba išleido patį reikšmingiausią XVII a. reformatų leidinį *Knygos nobaznistės krikščioniškos* (1653, Kėdainiai, 1684 m. pakartotas Karaliaučiuje kontrafakciniu leidimu), kurį sudaro 4 dalys.

J. Božimovskis vyresn. su S. Minvydu iš lenkų kalbos išvertė tris dalis:

Katekizmq (Katechismas Arba Trumpas Pamokslas Wieros Krikščionizskos del Waykialu Mazu),

Maldas (Maldos Krikščionizskos Wisokiam Meatury ir reykalams bendriems prigulinczios), **Summa** arba Trumpas iszguldymas Ewangeliu Szwentu Per Wisus Meatus dienomis Nedelos Bazniciose Krikščionizskose

skaytomu iš lenkiškos Jurgio Žarnovco *Postilės*.

J. Božimovskis į lietuvių kalbą vertė Bibliją, bet ši darba užbaigti sutrukdė mirtis. Tėvo darbą tęsė sūnus.

Jonas Božimovskis (jaun.)

Biblijos į lietuvių kalbą vertėjas, B. Chylinskio Biblijos korektorius Londone 1662-1663 m. Kartu su S. Bitneriu jo išverstas Naujasis Testamentas išspausdintas 1701 m. Karaliaučiuje.

Jonas Božimovskis (jaun.) gimė 1645 metais Naujamiestyje, pamokslininko kun. Jono Božimovskio šeimoje. Baigė Kėdainių gimnaziją. Manoma, kad 1662-1663 m. studijavo Oksforde, Anglija. Grįžęs į LDK, 1666-1667 m. buvo paskirtas katechetu Vilniuje, 1667 m. – katechetu Kėdainiuose. 1668 m. ordinuotas kunigu ir tarnavo Vilniaus vėliavininko Fronckievičiaus dvare, 1670-1672 m. paskirtas į Liubčią, 1674-1681 m. kunigavo Slucke pamokslininku ir reformatų gimnazijos rektoriumi, nuo 1681 m. – pamokslininkas Vilniuje, 1685-1686 m. – Vilniaus konsensoras.

Tėvui Jonui Božimovskiui vyresn. mirus, kartu su S. Bitneriu, S. Monkevičium ir S. Lipskiu 1674-1681 m. tęsė jo pradėtą Naujojo Testamento vertimą, tačiau beveik užbaigtas rankraštis 1681 m. sudegė Biržų klebonijoje. S. Bitneriui pradėjus Bibliją versti iš naujo, buvo vienas jo padėjėjų.

Jonas Božimovskis mirė 1687 m. liepos 24 d., Vilniuje.

Kun. Jonas Božimovskis buvo vedęs Kotryną Latkovskaitę. Šeima išaugino 7 sūnus, iš kurių penki – Jonas, Mikalojus, Danielius (m. 1674), Samuelis (m. 1678) ir Kazimieras (1682-1750) – tapo žinomais reformatų dvasininkais.

Samuelis Tamošauskas

Lietuvos evangelikų reformatų superintendentas, teologas, lietuvių raštijos darbuotojas.

Samuelis Tamošauskas (Tamoševskis) gimė apie 1605 metus.

Mokėsi Biržuose, 1620 m. mokyklą baigė, išvyko į Prancūziją, 1630 m. grįžo iš studijų Sedane su dokumentais, kad buvo ordinuotas kunigu, paskirtas į Kėdainių evangelikų reformatų parapiją, be to, važinėjo į Mantvydavą. 1637-1638 m. buvo išrinktas Žemaitijos distrikto konsenjoru, 1638-1650 m. – Žemaitijos distr. superintendentas.

Dalyvaudavo beveik visuose Lietuvos Vienetos sinoduose, 1644 m. – Ordos konvokacijoje, Kėdainiuose vykusiuose Sinoduose buvo renkamas direktoriumi.

S. Tamošauskas parašė epitafijų Biržų mokyklos 1620 metais sudarytam rinkiniui Jonušo Radvilos mirties proga, kartu su J. Božimovskiu, S. Minvydu Kėdainiuose išleido tris evangelikų reformatų maldų knygeles: *Katekizmq, Maldos krikščioniszkos wisokiam meatuy...*, *Summa arba trumpas iszguldimas Ewangeliiu Szwentu....*

S. Jaugeliui Telegai rengiant patį reikšmingiausią XVII a. reformatų leidinį *Knygos nobažnystės krikščioniškos* (1653, Kėdainiai, 1684-ais pakartota Karaliaučiuje kontrafakciniu leidimu) talkino, redagavo, į lietuvių kalbą išvertė dalį teksto.

Manoma, kad prancūziškoms gaidoms jis pritaikė daug giesmių, pasirašinėjęs Tamoševskiu.

Mirė 1650 m. rugpjūčio mėn. Kėdainiuose. Ten ir palaidotas.

Steponas Jaugelis Telega

Lietuvių raštijos kūrėjas, reformacijos šalininkas, evangelikų reformatų veikėjas. Vienas iš gabiausių XVII a. lietuviškų giesmių kūrėjų ir vertėjų, pirmojo miestiečių luomo atstovas, literatas, rašęs lietuvių kalba.

Steponas Jáugelis Telegà gimė apie 1600 metus Kėdainiuose. Jis buvo Baltraus Jaugelio Telegos sūnus. Pavardė Telega (rus. – *vežimas*) paveldėta iš tėvo.

S. Jaugelis Telega turėjo žemės sklypą tuose pačiuose Babėnuose, kur apie 1527 m. bajorų šeimoje gimė M. Daukša. Spėjama, kad S. Jaugelis Telega studijavo Karaliaučiaus universitete. Vėliau gyveno Kėdainiuose. Jis buvo pasiturintis miestietis, vertėsi javų prekyba, eksportavo juos į Karaliaučių, valdė kelis dvarelius ir palivarkus.

1628-1642 m. buvo Evangelikų Reformatų Bažnyčios sinodo išdininkas, nuo 1640 m. – kuratorius (sinodo senjoras pasaulietis).

1631 m. išrinktas Kėdainių burmistru. Šiose pareigose išbuvo iki 1666 metų. S. Jaugeliui Telegai dirbant burmistru, įkurtos popieriaus dirbtuvės, prie Kėdainių mokyklos atidaryta spaustuvė, kurioje buvo spausdinamos lietuviškos knygos, joje dirbo prityręs spaustuvininkas Jurgis Retas.

S. Jaugelis Telega 1648 m. buvo paskirtas Kėdainių reformatų gimnazijos rektoriumi ir tais pačiais metais Karaliaučiaus universitete pradėjo studijuoti teisę.

Jo svarbiausias nuopelnas – parengta (su kitais) spaudai *Knyga nobažnystės krikščioniškos*, išspausdinta 500 egz. tiražu. Pats iš lenkų kalbos išvertė svarbiausią knygos dalį *Psolmay Dovidą šventa* (sudaro 80 psalmių ir 160 giesmių), kuri tapo lietuvių evangelikų reformatų nuo XVII amžiaus giedamų giesmių pagrindu, laikoma vienu pirmųjų lietuvių evangelikų reformatų *Giesmynu*. Stepono Jaugelio suredaguotas ir išverstas *Giesmynas* – didelis lietuvių poezijos pasiekimas. Spėjama, kad jis yra ir kai kurių originalių giesmių (*Giesmė apie pavietą gailingą* ir kt.) autorius. Steponas Jaugelis *Giesmyną* parengė remdamasis lenkiškais reformatų giesmynais, pagal moderniausius to meto panašių leidinių reikalavimus. Vienintelis šios knygos egzempliorius surastas Švedijos Upsalos karališkojo universiteto bibliotekoje. S. Jaugelis Telega parašė ir pirmąją išspausdintą eiliuotą lietuvišką dedikaciją, skirtą kunigaikščiui, Lietuvos lauko etmonui, Vilniaus etmonui, Vilniaus vaivada Jonušui Radvilai.

S. Jaugelis buvo pripažintas Kėdainių poetas ir lyginamas su lenkų poetais: Mikalojumi Rėjumi (1505-1569), kuriam Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje buvo skirta atminimo lenta (1541 m. jis tapo evangeliku reformatu), Janu Kochanovskiu (1530-1584), kurio giesmė *Czego chcesz od nas Panie za twe hojne dary* (*Ko nori iš mūsų, Dieve, už dovanas gausias* – 135 giesmė, Evangelikų giesmynas, 1942) iki šiol giedama mūsų bažnyčiose.

S. Jaugelis Telega mirė 1668 m. Kėdainiuose ir buvo palaidotas Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčios rūsyje. Kėdainių krašto muziejuje galime pamatyti iškalintą S. Jaugelio Telegos karsto metalinę lentelę su jam skirta eiliuota dedikacija.

Pasinaudota: *Kėdainių krašto knygiai*,
R. Ragauskienė, D. Karvelis, A. Ragauskas *Tarp pašaukimo ir profesijos*.

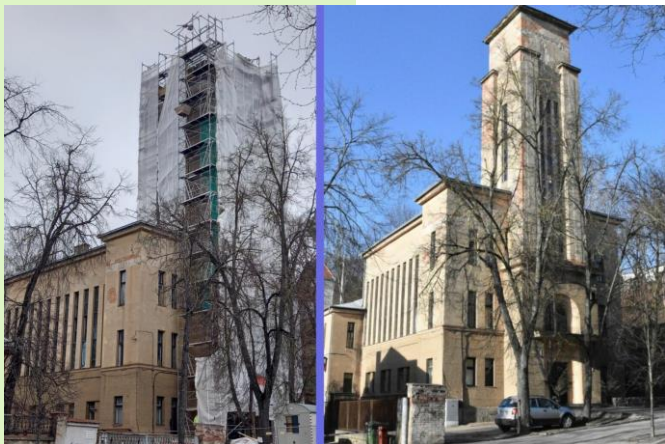
Iš Praeities gilių versmių,
didingų Laikmečio aruodų
vėl grįžta Šventė.
Ir kartu nubundam mes.

Tada atrodo, stiprėja viltys ir jausmai,
būties šioj Žemėj suvokimas.
Mes – čia, gyvi.
Lai dar ilgai lankys Velykos –
Atgimimas.

Ir tai priduoja mums jėgų
pakilt ir eit per kasdienybę.
Įmanoma ir nevēlu gyvent,
mylēt visa Esysbe!

G. Mikalajūnienė
2025-04-20

KAUNO REFORMATŲ BAŽNYČIOS PASTATO REKONSTRUKCIJA

Kauno evangelikų reformatų bažnyčios pastato, kuris yra valstybės saugomas modernizmo stiliaus kultūros paveldo objektas, suprojektuotas architekto Karolio Reisono (1894–1981) ir buvo beveik užbaigtas 1938 m. (buvo nebaigtas įrengti vidus), tvarkybos darbai finansuojami paveldotvarkos programos ir savininko lėšomis. Šiuo metu intensyviai atliekami restauravimo, remonto, avarijos grėsmės pašalinimo darbai.

Ruošiantis tvarkybos darbams, buvo surinkta ikonografinė medžiaga, rasti 1937 m. projekto brėžiniai, kuriais vadovaujantis, architektai pietryčių fasade siūlo įrengti bokšto laikrodį. Laikrodis buvo numatytas įrengti dar statant bažnyčią, tačiau dėl Antrojo pasaulinio karo to nebuvo spėta padaryti. Laikrodis bus gaminamas pagal tarpukario fasadinių laikrodžių pavyzdžius.

Evangelikų reformatų bažnyčios bokštas turėjo trečią tarpsnį (varpinę) su metaliniu kryžiumi, kuris buvo nugriautas 1947 m., tad projekte siūloma viršutinę bokšto dalį su metaliniu kryžiumi atkurti pagal išlikusią ikonografinę medžiagą. Siūloma atidengti užmūrytas (po 1954 m.) langų ir durų angas.

Pagal bažnyčios pastato tvarkomųjų statybos darbų – pritaikymo – projektą numatoma pakeisti esamą (valgyklos) paskirtį į religinę, demontuoti sovietines pertvaras ir sienas, likusią sandėlio įrangą.

Evangelikų reformatų bažnyčioje maldos salė yra antrame aukšte, tad numatoma įrengti liftą, taip pritaikant bažnyčią žmonėms su negalia. Numatoma atkurti kunigo butą, kaip buvo numatyta padaryti originaliame 1937 m. projekte.

Taip pat planuojami darbai, numatantys pastato pritaikymą visuomenės lankymui ir bendruomenės poreikiams, pvz., bokšto pritaikymą apžvalgai.

Pirminiame bažnyčios statymo plane ketinta įkurti mokyklą konfirmantams, raštinę, knygyną, skaityklą, butą kunigui ir vargonininkui bei sargui. Tačiau statyba nebuvo baigta.

Dėl prasidėjusios sovietų okupacijos naujai pastatytoje bažnyčioje taip ir neįvyko jokios religinės apeigos. Nuo 1945 m. bažnyčia kelerius metus buvo apleista ir nenaudojama.

Po karo buvo nugriauta viršutinė bokšto dalis. 1948 m. nacionalizuota bažnyčia paversta *Ragučio* alaus fabriko sandėliu, vėliau – *Kovos* tabako fabriko sandėliu.

1952 m., Kauno miesto Vykdomojo komiteto sprendimu, pastatas buvo perduotas TSRS Vidaus reikalų ministerijos Kauno spec. vidurinei milicijos mokyklai.

1954 m. atlikus vidaus apdailos darbus, iš dalies rekonstravus bažnyčios išorę, pastatas buvo pritaikytas minėtos mokyklos poreikiams. Buvo perstatytos pirmo aukšto, rūšio patalpos, daugelis sienų išgriautos, įrengtos grindys sporto salei, pakeisti įėjimo laiptai, perplanuotas pagrindinis įėjimas, nugriauta varpinė, iškirstos angos ir sustatyti nauji langai, užmūryti buvę apvalūs langai, kad kuo mažiau primintų bažnyčios proporcijas. Vėliau čia įrengta VRM Kauno specialiosios mokyklos valgykla ir sporto salė.

2014 m. Kauno reformatų bažnyčia įrašyta į Kultūros vertybių registrą (unikalus kodas 37587), 2021 m. paskelbta valstybės saugoma. 2019 m. statinys grąžintas tikintiesiems – Kauno evangelikų reformatų parapijai.

Iš Kultūros ministerijos pranešimo spaudai

Kiekvienas iš mūsų galime prisidėti prie Kauno evangelikų reformatų bažnyčios atstatymo savo aukomis, pervesdami jas į:

KAUNO EVANGELIKŲ REFORMATŲ PARAPIJA

E. OŽEŠKIENĖS G. 41, 44254, KAUNAS, Lietuva

Reg. no 292086170

Sąskaita LT31 7300 0100 0225 2905

NEAPLEISK MANĖS

Neapleisk manęs šioje dienoje
Neapleisk kad naktis apgaubusi mus
Neatrodytų tamsesnė nei tikrai yra
Kad paklydę tamsoj vis tik jaustume oda
Ji nėra amžina – kažkada
Gal rytoj ar už dešimt minučių – gal
Praėjus tūkstančiui metų
Šioj tamsoj išryškės siluetai
Ir be galo lėtai – daug lėčiau nei norėčiau
Brėkš aušra – dienos siuntinys
Neapleisk manęs naktyje
Nematau nei rankų nei kelio
Ir paskendęs tamsoj plūduriuoju
Kaip motinos iščiose
Tik motinos trūksta
Ir jos žodžių meilių ir plakimo širdies
Leisk man jausti Tavo buvimą
Apgaubusį švelniai visą mane
Kaip iščių vanduo
Tavo meilė apglėbus
Išsaugos mane tamsoje...

Kun. Valdas Aušra
2025 m. balandžio 3 d.

TRĖMIMO Į TADŽIKIJĄ 80 METŲ SUKAKTIES PAMINĖJIMAS

Balandžio 29 d. Tuskulėnų memorialo Konferencijų salėje vyko Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) Memorialinio departamento surengta konferencija, skirta 1945 m. Lietuvos gyventojų trėmimo į Tadžikiją 80 metų sukakties paminėjimui.

1945 m. balandžio 22 dieną prasidėję trėmimai buvo unikalūs, nes pirmą kartą Lietuvos istorijoje žmonės buvo tremiami pagal jų tautinę priklausomybę ir religines pažiūras.

Dr. Valentina Dagienė

Konferencijoje sveikinimo žodį tarė LGGRTC generalinis direktorius dr. Arūnas Bubnys ir LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas, pranešimus skaitė LGGRTC Atminimo programų skyriaus vyresn. patarėjas Benas Navakas, Klaipėdos universiteto Jono Pauliaus II krikščioniškųjų studijų centro vyresn. mokslo darbuotojas kun. dr. Darius Petkūnas, LGGRTC Atminimo programų skyriaus vyriausioji istorikė Elvyra Mickevič ir, neatvykus LPKTS Jurbarko filialo valdybos pirmininkei Irinai Pažereckienei, ekspromptu prisiminimais dalinosi Vilniaus Universiteto profesorė, dr. Valentina Dagienė – Vilniaus reformatų parapijos nario Viktoro Dagio žmona. Ji, vienintelė konferencijoje dalyvavusi 1945-ųjų metų tremtinių ainė, sakė: *nebuvaui ištremta* (g. 1954), bet *grįžau iš tremties*.

V. Dagienė pasakojo apie tremtinių kančias Tadžikijoje, nuolatinį balansavimą tarp mirties ir gyvenimo.

Į Tadžikiją buvo ištremta jos močiutė Juzefa Pėkienė su trimis mažamečiais vaikais, kurių vienas Valentinos mama, ir probobutė – senelio mama. Ji vienintelė iš šeimos buvo liuteronė. Valentina gimė tremtyje 1954 metais, kai gyvenimo sąlygos jau buvo kur kas geresnės: tremtiniai dirbo medvilnės laukuose, gaudavo jau šiek tiek maisto. Valentinai į atmintį įsirėžė močiutės pasakojimai apie pirmuosius metus tremtyje: *Juos atvežė į dykumą ir ten paliko. Teko patiems iš molio statyti namukus, patiems prasimanyti maisto. Gyvenimo sąlygos buvo tragiškos, kamavo nežmoniškas karštis, trūko maisto, geriama vandens. Išgyveno tik patys stipriausi ir atspariausi. Iš pradžių jų gyvenvietėje buvo pilna gyvačių, bet tremtiniai jas netrukus suvalgė, toks pat likimas ištiko ir vėžlius. Kai po trijų metų tremtinius iš dykumos perkėlė į Vachšo slėnį, sąlygos šiek tiek pagerėjo, tad tie, kurie išgyveno tą pirmąjį pragarišką etapą – tie gyveno ir toliau.*

Vyriausias Juzefos sūnus Jonas Pėkis (Valentinos dėdė) buvo augalotas, tvirtas, tad prisistatė kaip aštuoniolikmetis (nors buvo penkiolikos), išmoko valdyti traktorių. Gaudamas už darbą litrą skysčio su sauja miltų, dalijosi ir padėjo išgyventi mažiesiems. Kai Nepriklausomybės laikais į tremties vietas važiavo jaunimas tvarkyti tremtinių kapų, močiutė prisakė vaikaičiui – Dagių sūnui Eigminui *atsiprašyti vėžlių, kad, tremtiniai, norėdami išgyventi, jų tiek daug išnaikino – suvalgė.*

LGGRTC duomenimis iš viso buvo ištremti 908 asmenys, tačiau šie duomenys gali būti dar negalutiniai, nes duomenų bazė nuolat tikslinama ir pildoma. Po mėnesį trukusios kelionės beveik visi tremtiniai buvo nugabenti į Kuibyševo rajono Vachšo upės slėnio medvilnės plantacijas netoli pasienio su Afganistanu. Jie apsigyveno belanguose, iš šiaudų ir molio statytuose nameliuose, vadinamosiose *kibitkose*. Dirbo medvilnės laukuose, kepinant 50–55 laipsnių karščiui. Karštis, geriamojo vandens trūkumas ir ligos guldė tremtinius vieną po kito – jie sirgo maliarija, šiltine, dizenterija, kitomis sunkiomis ligomis, juos kankino badas. Nepakėlę sunkių tremties sąlygų mirė labai daug į Tadžikiją ištremtų žmonių – 341 tremtinys, iš jų 255 mirė per pirmuosius dvejus metus. Vienintelė jų kaltė buvo vokiška ar tariamai vokiška kilmė.

LGGRTC vadovas dr. A. Bubnys kalbėjo, kad 1944 m. vasarą į Lietuvą sugrįžusi sovietų valdžia siekė suvesti sąskaitas su visais, kas karo metais kovėsi prieš juos arba koku nors būdu padėjo vokiečiams. Todėl pirmieji Lietuvos gyventojų trėmimai 1945 m. pavasarį turėjo ir grupinio baudimo už kolaboravimą su nacių okupantais, ir etninės priklausomybės požymių.

Šiuo konkrečiu atveju į tolimus Sovietų Sąjungos regionus turėjo būti iškeldinti visi vokiečiai, gyvenę Lietuvos teritorijoje, neatsižvelgiant į jų visuomeninę padėtį, veiklą, amžių ir lytį. Tačiau į tremtinių sąrašus pateko ir visi su vokiečių šeima glaudžiai susiję ne vokiečių tautybės asmenys – žmona, vyras, augintiniai, giminaičiai, priklausantys vokiečių šeimai arba tos šeimos išlaikomi. Tokiu būdu tremtinių sąrašuose atsидūrė ir liuteronai, ir žmonės, turėję vokišką vardą ar pavardę, palaikę ryšius su giminėmis Vokietijoje.

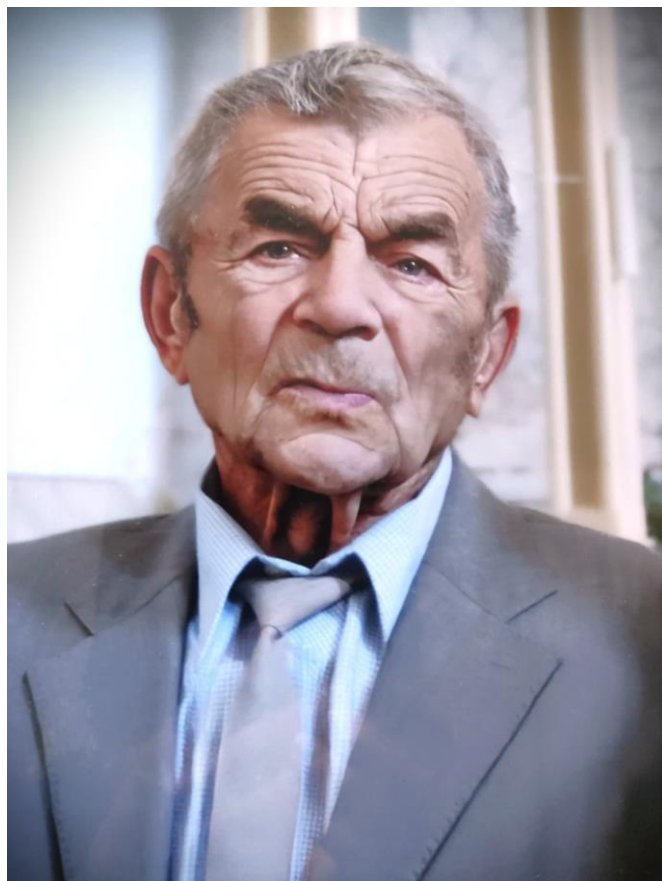

Liuteronų kunigas doc. habil. dr. Darius Petkūnas, pranešime *Liuteronų bažnyčios narių įtraukimas į tremtinių sąrašus vykdamas Lietuvos vokiečių tremties direktyvą*, pasidalino Lietuvos liuteronų bažnyčios archyvuose aptikta medžiaga apie liuteronų tremtį. Nors 1944 m. lapkričio 29 d. ir gruodžio 16 d. direktyvos nurodė objektyviai nustatyti tokių asmenų tapatybę, Jurbarko valsčiaus (Raseinių AVK), ir tikriausiai Šakių AVK valsčių pareigūnai, sudarinėdami vokiečių tautybės asmenų sąrašus, nesiekė kruopščiai surinkti įrodymų apie jų administracinėse valdose likusius vokiečius. Vokiečių tautybės asmenų sąrašus jie sudarinėjo sporadiškai kaimuose surašinėdami liuteronų tikybos žmones. Į tremtinių sąrašus šie „vokiečiai“ ir jų šeimos buvo įtraukti vien todėl, kad išpažino liuteronų tikėjimą. Tremčiai pasmerkti buvo net tautinės liuteronų organizacijos *Pagalba* nariai, kurie tarpukaryje stengėsi mažinti vokiečių įtaką Bažnyčioje. Valsčių vykdomųjų komitetų pateiktos pažymos, patvirtintos vietos ir apskrities NKVD-NKGB pareigūnų, buvo nekvestionuojamos NKVD-NKGB operatyvinio skyriaus darbuotojų Vilniuje, kurie privalėjo peržiūrėti bylose pateiktus vokiečių tautybės įrodymus. Nors Liuteronų Bažnyčios dvasininkija siekė įrodyti sovietinei Lietuvos valdžiai, kad jos nariai lietuviai buvo nepagrįstai įtraukti į „evakuojamųjų“ sąrašus, jos pastangos grąžinti tremtinius į Tėvynę liko be atsako.

Konferencijos dalyvių nuotaiką praskaidrino Čiurlionio pianistų konkurso laureatės Neringos Valuntonytės (fortepijonas) ir Visvaldo Jonušo (saksofonas) pasirodymas.

GEDIMINAS ALBERTAS ŠILEIKA

1933-01-10-2025-04-17

Didžiojo Ketvirtadienio rytą, eidamas 93-ius metus, savo gyvenimo kelionę šiame pasaulyje užbaigė Biržų ev. reformatų parapijos emeritas ūkvedys-varpininkas **Gediminas Šileika**.

Gediminas Albertas Šileika gimė 1932 m. lapkričio mėn. 10 d., bet krikšto dokumentuose įrašė 1933 m. sausio 10 dieną. Vaikystę ir paauglystę praleido Iškonių kaime, Biržų rajone. Tėvai – reformatai ūkininkai Aleksas Šileika (1894-1984) ir Darata Krikščiūtė Šileikienė (1901-1943). Šeimoje augo dar brolis Aleksandras Emilis (1926-2013) ir jauna mirusi sesutė Hilda (1928-1944). Vaikai anksti neteko motinos. Tėvas parvedė pamotę.

Gediminas iš pradžių mokėsi mokykloje Anglininkų kaime, po to – Žeimelio mechanizacijos mokykloje. Grįžęs į gimtinę, dirbo kolūkyje kombainininku, traktorininku, vairuotoju. Apie 1966 metus įsikūrė Biržų mieste, pasistatė namus, dirbo Kaimo statybos ministerijos KMK, vėliau – Naftos perpumpavimo stotyje. Iš ten buvo išleistas į pensiją.

Užaugino du sūnus – Romualdą (1959- 2023) ir Kęstutį, kurio namuose pasiligojęs ir baigė savo gyvenimo kelionę.

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, Gediminas atsiėmė tėvų žemę ir joje užsodino mišką. Ateities kartoms oš Jo pasodintos, prižiūrėtos pušys, berželiai.

Krikštytas ir konfirmuotas Biržų reformatų bažnyčioje, nuo jos nebuvo nutolęs. Mirus seniesiems bažnyčios varpininkams, užėmė jų vietą – tapo varpininku, kunigo pagalbininku ūkiniuose darbuose. Prižiūrėjo aplinką, rūpinosi remontu, kol turėjo jėgų, kas sekmadienį skambino varpais.

Sodinant Ažuolyną

2011 metais – Tarptautiniais miškų metais – Lietuvos reformatai ir Utenos miškų urėdija netoli Dubingių sodino Ažuolyną, skirtą LDK kunigaikščių Radvilų atminimui. Gediminas, turėdamas patirtį šiame darbe, atvyko kartu su biržiečiais. Lankydami Ažuolyną, prisiminsime ir Jį.

Mirė Gediminas Albertas Šileika balandžio 17 d. rytą, sūnaus namuose. Jo kūnas, virtęs pelenais, iš Reformatų parapijos namų buvo išlydėtas į tėviškę ir palaidotas Iškonių evangelikų reformatų kapinėse, šalia sesers Hildos. Tose pat kapinėse palaidotas ir Jo sūnus Romualdas, tėvai Aleksandras ir Darata Šileikos, kiti giminės.

Dieve, dėkojame Tau už mūsų bendrą laiką, tarnystę Tavo garbei kartu! Dėkojame už tarną, kuris kartu su mumis ištikimai Tau tarnavo.

Biržų reformatų parapijos Valdyba

Prašau, Pons, per mirtį Savo
Ramink širdį tarno Tavo,
Valandoj, kurioj bus likta
Man sutikti mirtį pikta.

Kai nuo kūno skirsis siela,
Priimk ją į globą miela,
Kūnui, vargus amžiui šiame,
Duok ramiai ilsėtis žemėj....

173 giesmė iš Giesmynas su maldų priedu, 1915 m.

LIUDVIKO LAHAYNE LAIMĖJIMAS

Vilniaus ev. reformatų bažnyčios jaunasis vargonininkas, smuikininkas Liudvikas Lahayne, tik vos prieš porą metų sėdęs už vargonų ir pradėjęs mokintis vargonavimo, balandžio 2 dieną dalyvavo Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje vykusiame IX-e Juozo Naujalio jaunųjų vargonininkų konkurse ir laimėjo pirmą vietą savo grupėje.

Konkursą organizavo Lietuvos Muzikos ir teatro akademijos fortepijono ir vargonų katedra, VšĮ Religinės muzikos centras ir LMTA Meno centras.

Konkurse pasirodė jaunieji vargonininkai iš Lietuvos Muzikos ir teatro akademijos, Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos, Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos, Kauno Juozo Gruodžio konservatorijos, Kauno Sakralinės muzikos mokyklos ir Utenos meno mokyklos.

Jaunesniųjų ir vyresniųjų grupėse konkurso dalyviai atliko po tris kūrinius: baroko, romantizmo, J. Naujalio ar M. K. Čiurlionio. Atlikėjus vertino žiuri komisija, vadovaujama LMTA docentės Jarūnės Barkauskaitės.

Liudvikas Lahayne pasirodė jaunesniųjų grupėje, kur jo mokytoja prof. Virginija Survilaitė asistavo jam vargonuojant. Liudviko atliekami kūriniai buvo J.S. Bacho *Praeliudas ir fuga C-dur*, M. K. Čiurlionio *Praeliudas e-moll* bei L. J. A. Lefebure-Wely *Verset* iš *L'Organiste Moderne*. Jo grotą J. S. Bacho kūrinių grojo ir pirmosios vietos laimėtoja vyresniųjų grupėje – II kurso bakalaurė Anna Krasuckytė.

Liudvikas Lahayne jau keletas metų džiugino vilniečius reformatus, smuikuodamas pamaldose ar renginių metu, ir daug kam buvo netikėta, kai jis ėmėsi vargonuoti, parapijai netekus vargonininkės Gražinos.

Parapijiečiai džiaugiasi jaunojo vargonininko pasiekimais ir yra laimingi, jog jis rimtai mokosi, ir nuoširdžiai tiki, kad ateityje parapija turės diplomuotą vargonininką. Be to, gal bažnyčioje bus pastatyti ir kelių registrų vamzdiniai vargonai.

InfoRef_LT

GIESMIŲ GIESMELĖ – 2025

Gegužės 10 d., šeštadienį, Doviluose vyko tradicinė evangeliškų bažnyčių vaikų ir jaunimo chorų bei ansamblių šventė **Giesmių giesmelė – 2025**, tradiciškai dedikuojama Motinos dienai.

Jau 31-erius metus organizuojama ši Šventė. Jos „krikštąėviai“ – prof. dr. Dalia Kiseliūnaitė ir kun. Liudvikas Fetingis.

Lietuvos Evangelikų Liuteronų Bažnytinės Muzikos Sandraugos (LELB) vadovė ir šventės organizatorė Laura Matuzaitė-Kairienė sukvietė daugiau nei 50 dalyvių iš visos Lietuvos.

Šių metų vaikų šventę Doviluose laimino ir ilgiausių gyvavimo metų jai linkėjo LELB vyskupas kun. Mindaugas Sabutis.

Antrą kartą *Giesmių giesmelėje* dalyvavo Vilniaus reformatų parapijos vaikų sekmadieninės mokyklėlės mokinukė, balsingoji Jotvingė su mama Vilgaile Striužaitė, pritarusi dukrai gitara. Jotvingė ir Doviluose sužavėjo klausytojus savo skambiu dainavimu ir nuoširdžiu, užkrečiančiu linksnumu.

InfoRef_LT

APIE SENĄSIAS LIETUVOS REFORMACIJOS MUZIEJAUS BIBLIOTEKOS KNYGAS

(Lietuvos Reformacijos istorijos muziejaus įkūrimo trisdešimtmetį paminint)

1995 metų spalio 31-ąją, minint Reformacijos dieną, Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas prof. Sigitas Kregždė (1930–2025), bendradarbiaudamas su Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia, paskelbė apie Lietuvos Reformacijos istorijos muziejaus įsteigimą.

Nors šis aktas liko tik iš dalies įgyvendinta intencija (muziejus neturi nei finansavimo, nei patalpų), muziejaus fonde susikaupusi knygų kolekcija laikytina viena iš sudėtinių muziejaus dalių.

Nuo 2024 m. eksponatai saugomi Vilniaus evangelikų reformatų Bažnyčios Vilniaus parapijos namuose, Pylimo g. 20 (*RefŽinia* - past.).

Lietuvos Reformacijos istorijos ir draugijos valdybai pavedus, 2025 m. atlikau Muziejaus bibliotekoje saugomų knygų inventorizaciją, suskirsčiau knygas į keletą fondų bei parengiau knygų sąrašą. Bibliotekos rinkinį sudaro fondas SK (SK-1, SK-2, SK-3: senosios Lietuvoje ir Rytų Prūsijoje spausdintos knygos, iki 1945 m.; SK-4: senosios užsienio knygos, iki 1945 m.); fondas LI (Išėvijos knygos); fondas SOV (sovietmečiu publikuotos knygos); fondas AN (atkurtos Nepriklausomybės knygos) bei Periodikos fondas.

Muziejaus bibliotekos knygų rinkinį sudaro XVIII–XXI a. leidiniai. Rinkinys susiformavo iš įvairių šaltinių, nemaža jo dalį sudaro asmeninės Lietuvos Reformacijos Draugijos valdybos nario, bibliotekininko Vytauto Gocento, kuriam pavestos Muziejaus direktoriaus pareigos, dovanotos knygos. Biblioteką galima apibūdinti kaip evangelikų ir katalikų tikybinio pobūdžio rinkinį, tačiau jame yra ir XX–XXI a. pasaulietinės literatūros leidinių. Dalis jų susijusi su religijotyryne tematika bei antireligine sovietmečio propaganda. Šioje publikacijoje pasidalinsiu komentarais apie vertingesnes senąsias Muziejaus bibliotekos knygas.

Seniausios muziejaus knygos

Seniausias ir vertingiausias muziejaus bibliotekos eksponatas yra žymaus lietuvių jėzuito, pamokslininko ir leksikografo Konstantino Sirvydo (1579–1631) žodynas *Dictionarium trium linguarum, in usum studiosae iuventutis*, išleistas Vilniuje, Akademijos spaustuvėje 1713 m.

Tai gražus, nedefektuotas, 464 puslapių leidinys. Jo egzempliorių turi keletas Lietuvos bibliotekų, tarp jų VU biblioteka, Kazio Varnelio biblioteka ir kitos.

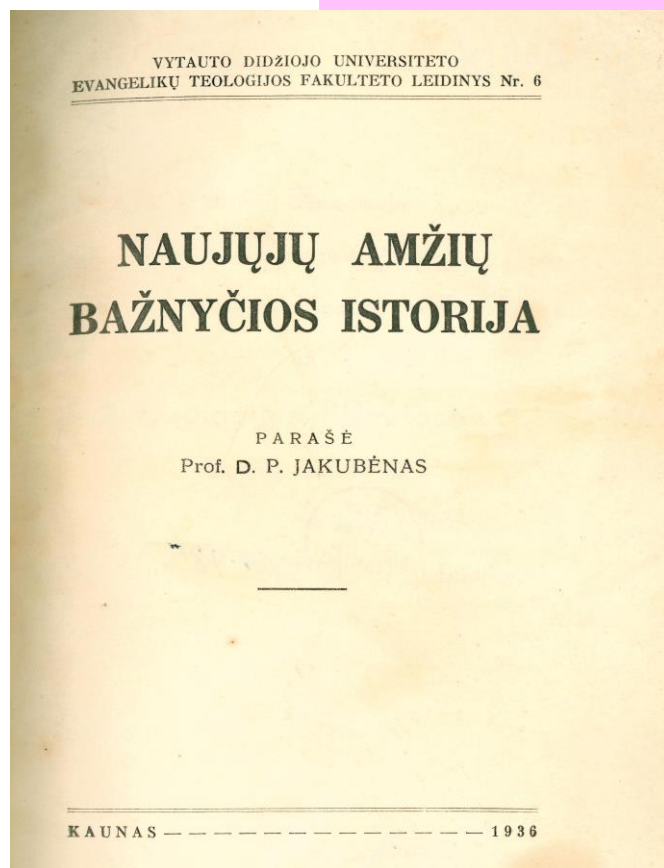
Laikomasi nuomonės, kad K. Sirvydas parenkė du skirtingus trikalbius žodynus: prieš 1620 m. buvo išleistas Sirvydo žodynas spėjama pavadinimu *Promptarium dictionum Polonicarum Latinarum et Lituanicarum*. Išlikęs vienintelis defektuotas, be pradžios ir pabaigos, egzempliorius, saugomas Maskvoje, Rusijos valstybiniame senųjų aktų archyve, dar vadinamas senuoju Sirvydo žodynu. Vėliau K. Sirvydas parengęs kitokios konkordancijos žodyną *Dictrionarium trium linguarum*. Jo 1631 m. leidimas yra neišlikęs. Žinomi tik 1642 m. ir 1677 m. leidimai (spėjama ir galimai buvusį 1629 m. leidimą). Kadangi išlikusių pastarojo žodyno leidimų pavadinimuose nurodomi kaip trečiasis, ketvirtasis ir penktasis leidimai, tai 1713 m. žodynas dar yra laikomas penktuoju ir paskutiniu Sirvydo *Dictionarium* leidimu. Lietuvių kalbininkas Kazys Pakalka (1928–2009), išleidęs senojo ir 1642 m. žodyno fotografuotinius leidimus, ištyręs jų sandarą, nustatė, kad pirmojo žodyno žodžių

registas buvo paimtas iš Nikolajaus Folkmaro *Dictionarius quatuor linguarum* žodyno, o *Dictionarium* – iš Grigaliaus Knapijaus *Thesaurus Polono-Latino-Graecus* žodyno.

Muziejaus kolekcijoje yra ir 1767 m. Karaliaučiaus vokiškas giesmynas ir maldynas *Neue Sammlung Alter und Neuer Lieder*. Tai pagrindinis XVIII a. Prūsijos giesmynas, redaguotas Jono Jokūbo Kvanto (Johann Jakob Quand, 1686–1772), nuo 1743 m. susilaukęs daugelio leidimų. Prie seniausių XVIII a. knygų priskirtinas ir defektuotas (be leidimo datos) pietisto Adomo Frydricho Šimelpenigio (1699–1763) redaguotas lietuviškas giesmynas *Iš naujo perveždėtos ir pagerintos giesmių knygos*. Sujungęs du, Fabijono Ulricho Glazerio (1688–1747) ir Jono Berento (1667–1737) giesmynus, Šimelpenigis pirmąjį šio leidimą išleido 1750 metais.<...>

Bibliotekoje saugoma ir gana retų XX a. pradžios Lietuvos evangelikų reformatų leidinių.

Pažymėtini du XX a. pradžios reformatų lietuviško giesmių ir maldų rinkinio *Giesmynas su maldų priedu. Lietuvos evangelikų reformatų parapijų vartojimui* leidimai: 1910 m. leidimas Vilniuje, išleistas Kuktos spaustuvėje, ir 1917 m. leidimas Peterburge (Petrapilyje).

Kuktos spaustuvė, įkurta Martyno Kuktos (1875–1956), buvo viena pagrindinių Vilniaus poligrafijos įmonių, mieste veikusi 1906–1924 metais, vėliau spaustuvė persikėlė į Kauną. Iki Pirmojo pasaulinio karo mieste ji išleido per 300 lietuviškų leidinių knygų ir brošiūrų, leido lietuviškus laikraščius, tarp jų ir *Lietuvos Aidą*, ➤

kuriame paskelbė 1918 m. Nepriklausomybės Aktą. Tarp šios grupės leidinių ir reformatų giesmynas *Giesmės bei maldynas Maldos*, 1921 m. išleisti Biržuose. Bibliotekoje yra ir evangelikų liuteronų bei reformatų bažnyčių pastangomis 1942 m. išleistas kun. Adomo Šerno (1884–1965) parengtas giesmynas ir maldynas *Evangelikų giesmynas su maldomis* (Kaunas, 1942), taip pat jo pirmasis leidimas išeivijoje, arba, pačių leidėjų žodžiais, tremtyje (Miunchenas, 1947) bei jo antras leidimas Kanadoje (1957).<...>

Dainora Pociūtė-Abukevičienė
Iš www.reformacija.lt

DUBINGIŲ PILIES ATSTATYMAS – AMBICINGAS, BET REALUS PROJEKTAS

Dubingiuose yra išsaugota unikali piliavietė bei Radvilų giminės panteonas, kur perlaidoti aštuonių garsiosios giminės atstovų palaikai – tarp jų ir Radvilos Rudojo bei Radvilos Juodojo, saugomos pilies pamatų liekanos. Anot prof. Alfredo Bumblausko, be Radvilų nėra Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos, be Dubingių nebūtų Radvilų.

Dubingių pilies maketas

Dubingių pilis, pastatyta Asvejos ežero saloje – pusiasalyje, rašytiniuose šaltiniuose minima nuo XIV a. Ji buvo vienu iš LDK istorini ir kultūrinių centrų su didžiausia piliaviete Lietuvoje. Joje – kunigaikščių Radvilų giminės ištakos. Pilyje 1547-1548 metais 5 mėnesius gyveno Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto žmona, Lenkijos karalienė ir Lietuvos didžioji kunigaikštienė Barbora Radvilaitė. Šalia pilies nuo XVI a. stovėjo reformatų bažnyčia. XVII a. pradžioje kunigaikštis Jonušas VI Radvila (1579-1620) senosios bažnyčios vietoje pastatė naują, didelę, renesanso stiliaus vienabokštę, mūrinę bažnyčią, jos rūsiuose norėjo įkurti kunigaikščių Radvilų giminės reformatiškos šakos mauzoliejų, pats ten buvo palaidotas.

Pilies pamatų liekanos dabar yra uždengtos sarkofagu, bet būtina rekonstrukcija, nes liekanos pelija ir yra. Pilies atstatymas įamžintų Radvilų giminės svarbą, būtų patikimiausias pamatų apsaugos būdas. Jau anksčiau yra atlikti visi paruošiamieji archeologiniai tyrimai, sukaupta patirtis, atstatant Valdovų rūmus.

Atkurti Radvilų pilį Dubingių bendruomenė nusprendė 2024 m., įkurdama specialų fondą.

2024 m. gegužės 9 dieną buvo pasirašyta VĮ *Dubingių pilies fondo* steigimo sutartis. Pagrindinis fondo steigimo tikslas – iš paramos gautų lėšų atkurti Dubingių pilį ir šviesti visuomenę apie Dubingių pilį, Radvilų giminę, fondo veiklą.

Pilies atkūrimo idėją aktyviai palaiko Radvilų giminės atstovas kunigaikštis Motiejus Radvila (Maciej Radziwill), kuris yra vienas iš fondo steigėjų.

Fondo steigėjai yra prof. Albinas Kuncevičius, dr. Vydas Dolinskas, vadovavęs Valdovų rūmų atkūrimui, Molėtų rajono savivaldybė, Aurelijos ir Aurelijaus Rusteikų fondas, visuomenininkai ir vietos bendruomenės atstovai Virginija Dunauskienė, Eglė Ulienė, ir kt.

Kultūros ministerija planuoja įkurti kultūros paveldo fondą, per kurį būtų galima pritraukti lėšų paveldui išsaugoti.

Atkurta Dubingių pilis ir joje planuojamas įkurti muziejus veiktų kaip svarbus lietuvių tautos valstybingumo, istorijos, kultūros, švietimo ir meno centras. Mums – reformatas, kas metai rugsėjo pirmą šeštadienį susirenkantiems ant Dubingių kalno buvusios bažnyčios vietoje prisiminti ten palaidotus tikėjimo brolius, seses, padėkoti Viešpačiui už juos, būtų *Padangtė* nuo lietaus, rudens darganų.

InfoRef_LT

KONFIRMACIJA KAUNO PARAPIJOJE

Gegužės 25 d. aštuoni tarptautinių pamaldų jaunuoliai, patvirtino savo krikščionišką tikėjimą reformatų išpažinime ir tapo Kauno evangelikų reformatų Surinkimo nariais. Po pamaldų visi džiaugsmingai bendravo ir vaišinosi parapijos pirmininkės Eglės Grucytės namuose.

Foto: **Ritos Jaudegienės**
InfoRef_LT

GARBINGAS SVEČIAS IŠ EUROPOS EVANGELIKŲ ALJANSO

Balandžio paskutinėmis dienomis Lietuvoje lankėsi Europos evangelikų aljanso (EEA) generalinis sekretorius Janas Wessels. Aljansas vienija daugiau nei 23 milijonus Europoje gyvenančių evangelikų.

Europos evangelikų aljansas yra Pasaulio evangelikų aljanso (PEA) padalinys (World Evangelical Alliance) ir vienija evangelinį tikėjimą išpažįstančius krikščionis. Tai vienas seniausių ekumeninių judėjimų, konservatyviųjų evangelikų judėjimo dalis.

1846 metais Londone susirinkę 922 įvairių bažnyčių atstovai iš Europos bei Šiaurės Amerikos įkūrė Pasaulio evangelikų aljansą. Pirmieji Aljanso įkūrėjai buvo presbiterijonai, kongregacionistai, metodistai, baptistai ir anglikonai. Šiuo metu (2020) PEA vienija apie 600 mln. krikščionių beveik 150 nacionalinių aljansų devyniuose pasaulio regionuose. Aljansai skiriasi nuo Pasaulinės Bažnyčių Tarybos (WCC) tuo, kad tai nėra vien Bažnyčių sąjunga; Aljanso pagrindu įvairiais būdais šalyse kooperuoja denominacijos, vietinės bendruomenės ir krikščioniškos organizacijos.

Evangelikų aljanso tikslas – tikinčiųjų vienybė ir bendradarbiavimas. PEA pabrėžia Biblijos autoritetą, asmeninį tikėjimą, Jėzaus Kristaus gyvenimo, mirties ir prisikėlimo istoriškumą, misijų bei evangelizacijos svarbą. Rengia maldos savaites, konferencijas, evangelizacijas, remia bendrus evangelinius misijų, žiniasklaidos, socialinio darbo, švietimo bei teologinius projektus, rūpinasi persekiojamais krikščionimis ir religinėmis mažumomis.

Apie Lietuvos nacionalinio aljanso įkūrimą pradėta mąstyti 2002 metais. Šiuo metų šalies evangelikų lyderiai aptaria tolimesnius žingsnius link Lietuvos aljanso įkūrimo. Evangelinių bažnyčių vadovų bendri pareiškimai dėl Stambulo konvencijos ratifikavimo (2021) ir Civilinės sąjungos įteisinimo projekto (2022) suteikia viltį, kad ir ateityje naujų iššūkių akivaizdoje Evangelijos žmonės gebės susitarti ir išreikšti vienybę bei kartu liudyti Evangeliją.

Janas Wessels'as – Nyderlandų Krikščionių reformatų bažnyčios ordinuotas dvasininkas. Ši Bažnyčia vienija per 160 parapijų. Jis 2010-2018 metais vadovavo Nyderlandų Evangelikų aljansui. Žmona Elisabeth taip pat yra ordinuota dvasininkė kitoje Nyderlandų reformatų bažnyčioje. Jie abu 18 metų buvo misionieriai Botsvanoje, Pietų Afrikoje.

J. Wessels'as Lietuvoje lankėsi pirmą kartą. Vilniuje jis susitiko su Lietuvos Evangelikų Reformatų gen. superintendentu kun. Raimundu Stankevičiumi, Lietuvos Evangelikų Liuteronų vyskupu Mindaugu Sabučiu, Evangelikų Baptistų ganytojais, Miesto bažnyčios, Laisvųjų krikščionių pastoriais, Išganymo armijos vadove, evangelinių bažnyčių pastoriais Vilniuje ir Klaipėdoje, davė interviu XFM radijui, aplankė Reformatų literatūros centrą, susitiko su LCC Tarptautinio universiteto vadovybe.

Balandžio 30 dieną susitiko su Klaipėdos protestantiškų bažnyčių vadovais, aplankė Klaipėdos krašto evangelikų bažnyčią ir šalia statomą sielovados centrą.

Gegužės 1 d. susitiko su Kauno evangelikų reformatų bažnyčioje tarnaujančiu misionieriumi kun. Franku van Dalenu.

Svečio vizitą kuravo Vilniaus reformatų bažnyčios klebonas kun. Holgeris Lahayne.

Džiaugiamės užmezgę broliškus ryšius, padiskutavę apie Europos Bažnyčių džiaugsmus ir rūpesčius.

Dauguma Lietuvos evangelinių bažnyčių ir organizacijų lyderių labai pozityviai žiūri į Evangelikų Aljanso steigimo perspektyvą, tad tikimės, kad toks ekumeninis susivienijimas netrukus atsiras ir Lietuvoje.

InfoRef_LT

ISSN 2669-18

Vyr. redaktorius gen. superintendentas
kun. Raimondas Stankevičius
Redaktorė: Dalią Gudliauskienė
Leidiniui talkino:
Kęstutis Pulokas, Genovaitė Mikalajūnienė

Redakcija:
Pylimo 20-13, Vilnius,
Konsistorijos raštinė Vilniuje
Tel. +370 69904137, +370 655 43678
Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina savo nuožiūra

